Lietas Nr. C73253624
CA-0216-25/11
ECLI:LV:ZAT:2025:1021.C73253624.10.S

Zemgales apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Jelgavā 2025. gada 21. oktobrī

Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Aigars Sniedzītis, tiesnese Anita Misiuna, tiesnese Marianna Terjuhana

ar tiesas sēdes sekretāri Annu Goļcu,

piedaloties prasītājam /Persona A/, prasītāja pilnvarotai personai zvērinātai advokātei Inesei Smilškalnei, atbildētājai /Persona B/

izskatīja atklātā tiesas sēdē videokonferences režīmā Microsoft Teams platformā civillietu /Persona A/ prasībā pret /Persona B/ par vienošanās izpildi, /Persona B/ pretprasībā par vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu sakarā ar /Persona B/ apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2025. gada 14. maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītājs /Persona A/ cēla Zemgales rajona tiesā prasību pret atbildētāju /Persona B/ par vienošanās par laulības šķiršanu izpildi, kurā lūdz:

1. Atzīt /Persona A/ īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Adrese A/;

2. Atzīt /Persona A/ īpašuma tiesības uz automašīnu /Transportlīdzeklis A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/.

Prasības pieteikums satur šādus apsvērumus.

[1.1] /Datums/ starp pusēm tika noslēgta vienošanās par laulības šķiršanu, kurā tiks noteikts arī tas, kā tiek sadalīta laulības laikā iegūtā manta.

Puses noteica, ka prasītājam paliek nekustamais īpašums /Adrese A/, un automašīna /Transportlīdzeklis A/.

[1.2] Laulība šķirta /Datums/.

[1.3] Nekustamais īpašums un automašīna reģistrēta uz atbildētājas vārda.

[1.4] Atbildētāja tika uzaicināta ierasties 2023. gada 14. novembrī plkst. 15.00 pie zvērinātas notāres Ievas Krūmiņas /Adrese B/, lai noformētu nepieciešamos dokumentus prasītāja īpašuma tiesību reģistrācijai uz minēto nekustamo īpašumu un automašīnu. Atbildētāja norādītajā laikā ieradās zvērinātas notāres I.Krūmiņas birojā, taču parakstīt nostiprinājuma lūgumu un uzsākt īpašnieka maiņas procedūru Ceļu satiksmes drošības direkcijas e-pakalpojumu portālā e.csdd.lv atteicās.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1. pantu, 927. pantu, 987. pantu, 990. pantu, 1478. pantu, 1479. pantu, 1587. pantu, 1588. pantu.

[2] Atbildētāja iesniegusi tiesā rakstveida paskaidrojumus par prasības pieteikumu, kuros norāda, ka prasību neatzīst.

[3] Atbildētāja iesniedza pretprasību, kurā lūdz atzīt par spēkā neesošiem no noslēgšanas brīža /Datums/ starp pusēm noslēgtās vienošanās par laulības šķiršanu 1., 2., 3. un 4.punktu.

Pretprasība satur šādu motivāciju.

Vienošanās galējo variantu atbildētāja parakstīja, redzot to kā vienīgo iespēju pārtraukt ilgstošās un vardarbīgās laulības pastāvēšanu, taču tajā iekļautie nosacījumi, izņemot vēlmi šķirt laulību, neatbilda atbildētājas gribai un ir pretrunā atbildētājas iepriekš paustajai vēlmei. Faktiski prasītājs izmantoja atbildētājas nepārprotami pausto vēlēšanos šķirt laulību, lai panāktu, ka atbildētāja paraksta vienošanos ar prasītājam izdevīgiem nosacījumiem, turklāt apzinoties, ka viņam nav objektīva pamata šādas prasības izvirzīt.

Parakstot šādu vienošanās redakciju, nevis atbildētāja rīkojās pretēji labai ticībai, bet gan prasītājs, jo viņš šādu vienošanos panāca ar psiholoģisku atbildētājas ietekmēšanu ilgā laika periodā, savukārt no savas puses viņš to nepilda jau kopš tās noslēgšanas brīža. To, ka sākotnējā vienošanās redakcija bija pilnīgi savādāka, apstiprina vienošanās redakciju hronoloģiskā dinamika un citas tiesvedības.

[4] Zemgales rajona tiesa 2025. gada 14. maijā taisīja spriedumu, ar kuru prasību apmierināja, bet pretprasību noraidīja.

Tiesa nosprieda atzīt prasītāja īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, nostiprināt šīs tiesības /Struktūrvienība/ zemesgrāmatas nodalījumā, dzēšot /Persona B/ īpašuma tiesību nostiprinājumu. Atzīt /Persona A/ īpašuma tiesības uz automašīnu /Transportlīdzeklis A/, nostiprināt šīs tiesības VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcijas” transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, dzēšot /Persona B/ īpašuma tiesību nostiprinājumu.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[4.1] Lietā nav strīda par to, ka /Datums/ pie zvērinātas notāresIevas Krūmiņas puses parakstīja vienošanās par laulības šķiršanu.

Prasība ir celta par vienošanās izpildi.

[4.2] Lietā nepastāv strīds, ka puses ir noslēgušas vienošanos par bērna aizgādību, bērna uzturlīdzekļiem, manta sadali. Vienošanās ietverti jautājumi, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām.

Pēc savas juridiskās dabas vienošanās pēc būtības ir apveltīta ar izlīguma raksturu Civillikuma 1881.panta izpratnē, jo laulības šķiršanas nolūkā puses, savstarpēji piekāpdamās, par neapstrīdamu un neapšaubāmu pārvērtušas no vecāku tiesībām un pienākumiem izrietošu savstarpēji tiesisku attiecību.

[4.3] Nav pierādīts atbildētājas apgalvojums, ka prasītājs gribēja un uzstāja uz vienošanās saturu, visādā veidā mēģināja atbildētāju pierunāt noslēgt vienošanos par mantas sadali tieši uz šādiem, atbildētājai neizdevīgiem noteikumiem.

Pušu savstarpējā sarakste liecina, ka abi laulātie risinājuši sarunas par vienošanās saturu, noslēgšanas laiku notāra kabinetā.

Nepierādīts ir fakts, ka prasītājs ar viltu, vardarbīgi ir panācis vienošanās noslēgšanu.

[4.4] Atbildētāja ir iesniegusi pretprasību par vienošanās apstrīdēšanu sakarā ar trūkumiem viņas gribas izteikumā - vardarbības, draudu vai viltus ietekmē.

Atbildētāja norādījusi, ka vienošanās tika slēgta ar mērķi šķirt pušu laulību. Konstatējams, ka vienošanās ir slēgta, lai atrisinātu jautājumus par kopīgo nepilngadīgo bērnu aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērnu uzturlīdzekļiem, mantas sadali pirms laulības šķiršanas.

[4.4.1] Atbildētājas prasību par vienošanās atcelšanu pieļaujams apmierināt tad, ja tiek konstatēta apstākļu maiņa kopš vienošanās noslēgšanas. Vecāku vienošanās par bērna uzturlīdzekļiem neliedz maksājamo uzturlīdzekļu apmēru noteikt ar tiesas spriedumu, bērna vecākam pastāv tiesības atkāpties no tiesiska darījuma ar otru vecāku jebkurā gadījumā, kas, savukārt, ir pretrunā Civillikuma 1589.pantā noteiktajam.

Nav konstatējamas tādas apstākļu izmaiņas kopš vienošanās noslēgšanas, kuru dēļ būtu pieļaujama atbildētājas atkāpšanās no vienošanās un vienošanās atcelšana.

Nav pamata atcelt pušu noslēgto vienošanos.

[4.4.2] Vienošanās ir abpusēji parakstīta, tā rada abām pusēm saistību, kas jāpilda atbilstoši Civillikuma 1587.pantam.

Lietā nav neviena objektīva pierādījuma, ka /Datums/, ierodoties notariāta kantorī, atbildētāja bija vardarbīgi ietekmēta no citu personu puses vai bija tādā stāvoklī, ka bija spiesta parakstīt vienošanos. Atzīstams, ka pēc būtības atbildētājas prasība pamatota ar apstākli, ka atbildētājai šāda līguma noslēgšana ir ekonomiski neizdevīga.

[4.4.3] No lietā esošās pušu sarakstes secināms, ka laulātie ilgstošā laika periodā plānojuši apmeklēt notāru un veikuši saraksti ar notāra palīdzi /Persona C/, tika sastādīti vairāki vienošanās projekti, kas neliecina par vardarbīgu ietekmēšanu no prasītāja puses.

[4.4.4] Prasības pieteikumā ir aprakstīta pušu kopdzīve, nav konkrēti norādītas prasītāja darbības, kuras varētu atzīt par atbildētājas prettiesīgu maldinājumu, ne arī tas, vai atbildētājai parakstot vienošanos, trūka ziņas, vai bija tikai nepietiekošas ziņas par kādiem faktiskiem apstākļiem (faktiska maldība), vai arī kādām tiesiskām normām (tiesiska maldība).

No lietas materiāliem secināms, ka ģimenē no 2019. gada janvāra līdz 2024. gada 1. februārim pastāvēja ilgstošs konflikts, kas ietver dažādas problēmas, nesaskaņām par ģimenes locekļu veselības jautājumiem, sadzīves konfliktiem un fizisku vardarbību. Konfliktu risināšanā tika iesaistītas tiesībsargājošās iestādes, tai skaitā policija un bāriņtiesa.

Apstākļi, kas norādīti pretprasības pieteikumā, nav pierādīti, daļa no šiem apstākļiem arī gadījumā, ja būtu pierādīti, nav uzskatāmi par viltus pielietošanu no prasītāja puses, kas varēja ietekmēt atbildētājas gribu.

[4.4.5] Iepriekš norādītajos apstākļos atzīstams, ka nav pamata konstatēt, ka vienošanās veicina kaut ko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu, proti, nav konstatējams arī Civillikuma 1592. pantā noteiktais pamats, lai vienošanos atzītu par spēkā neesošu.

[5] Par spriedumu atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot to pilnā apjomā, norādot, ka tam nepiekrīt turpmāk minēto apstākļu dēļ.

[5.1] Lietā atrodas virkne pierādījumu, kas apstiprina prasītāja vardarbīgo uzvedību pret atbildētāju gan pirms laulības šķiršanas, gan pēc tās. Taču tiesa pilnībā ir norobežojusies no iedziļināšanās šajos apstākļos. /Datums/ vienošanos par laulības šķiršanu pirmās instances tiesa formāli izvērtējusi kā ikdienišķu darījumu, kas noslēgts starp divām nesaistītām personām, nevis starp diviem pastāvīgi un ilgstoši konfliktējošiem laulātajiem.

[5.2] Vienošanās par laulības šķiršanu kvalifikāciju par izlīgumu tiesa ir veikusi defektīvas interpretācijas rezultātā, ko nevar uzskatīt par tiesisku.

[5.3] Atbildētāja iesniedza tiesai pierādījumus, kas apstiprina to, ka prasītājam pēc būtības nemaz nevarēja rasties tiesība uz šādu mantas sadali, ņemot vērā, ka viņš ģimenes budžetā pēdējo gadu laikā vispār nekādu pienesumu nedeva, bet dzīvoja tikai uz atbildētājas rēķina. Šiem apstākļiem vajadzēja radīt tiesai šaubas par to, cik patiesa varēja būt atbildētājas griba pēkšņi slēgt šādu, viņai pilnībā neizdevīgu darījumu, kurš iepriekš nekad nebija apspriests.

[5.4] Ņemot vērā, ka laulāto starpā pastāvošu psiholoģisku vardarbību tiešā veidā pierādīt praktiski nav iespējams, tad šādam apstākļu pavērsienam jau pašam par sevi bija jādara tiesu uzmanīgu un krietni rūpīgāk jāpievēršas pierādījumu analīzei, taču tiesa pat nav aplūkojusi un iedziļinājusies vienošanās daudzajos projektos, citādi būtu pamanījusi šo būtisko atšķirību. Minētais norāda uz tiesas virspusēju pieeju pierādījumu analīzei, kā rezultātā pierādījumi nav novērtēti objektīvi un vispusīgi. Šāda pierādījumu analīze novedusi tiesu pie nepamatotiem un kļūdainiem secinājumiem.

[5.5] Tiesa nav aplūkojusi atbildētājas iesniegtos pierādījumus, kas attiecināmi uz prasītāja psiholoģisko portretu un, noraidot atbildētājas lūgumu par papildu pierādījumu iegūšanu, tiesa bez pamatojuma liedza atbildētājai realizēt sacīkstes principu, savukārt tiesa pati šādā veidā izvairījās no pierādījumu analīzes pienākuma. Līdz ar to, šādos apstākļos ir absurdi un prettiesiski tiesai atzīt, ka nav pamata konstatēt, ka vienošanās veicina kaut ko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu.

[5.6] Tiesa nav iepazinusies ar pretprasību, pretējā gadījumā tā būtu pamanījusi, ka tieši tas, ko tiesa norāda par neesošu, pretprasībā ir norādīts, proti, pretprasībā ir lūgts atzīt par spēkā neesošiem no noslēgšanas brīža vienošanās par laulības šķiršanu 1., 2., 3. un 4. punktu.

Tiesas taisītais spriedums ir nelikumīgs, jo nav taisīts atbilstoši pretprasībā ietvertajai prasībai. Turklāt, šādi motivējot spriedumu, tiesa ir rupji pārkāpusi arī judikatūrā nostiprināto atziņu, ka prasības priekšmets nosakāms nevis pēc prasības pieteikuma lūgumu daļā izteiktā prasījuma, bet gan pēc visa prasības pieteikuma satura, novērtējot celtās prasības būtību.

Konkrētajā gadījumā tiesa ne tikai nav iedziļinājusies pretprasībā norādītajos apstākļos un mērķī, uz kuru vērsta atbildētājas prasība, bet nav pamanījusi pretprasības lūgumu daļā norādīto formulējumu.

[5.7] Tiesa spriedumā pilnībā bez ievērības ir atstājusi atbildētājas tiesas sēdē sniegtos mutvārdu un rakstveida paskaidrojumus. Tie spriedumā nav nedz atreferēti, nedz analizēti. Tas nozīmē, ka tiesa apzināti ir ignorējusi atbildētājas argumentus, vien formāli norādot, ka tai nav pienākuma atbildēt uz visiem pušu argumentiem. Šādam konceptam varētu piekrist tikai gadījumā, ja procesa dalībnieka argumenti ir sadrumstaloti vai neattiecas uz izskatāmo strīda priekšmetu, taču atbildētājas tiesas sēdē sniegtie paskaidrojumi ir būtiski un norāda uz to, kādā griezumā strīds ir izskatāms. Tiesa šim aspektam vispār nav pievērsusies.

[5.8] Tiesai bija jāizsver, ka konkrētā strīda būtība nav par klasiska līguma saistību izpildi, bet gan par laulības šķiršanas procesā noslēgtu vienošanos. Tas nozīmē, ka tiesai šis strīds bija jāizšķir atbilstoši tiem nosacījumiem, kas regulē laulības šķiršanu. Prasītāja celtā prasība faktiski ir par laulības laikā iegūtas mantas piederību. Attiecīgi tiesai bija jāpārbauda, vai konkrētā manta, par ko pastāv strīds, ir laulāto kopīga manta vai, spriežot pēc celtās prasības pamata, prasītāja atsevišķa manta, vai arī atbildētājas atsevišķa manta. Secīgi tikai pēc šī fakta konstatēšanas, tiesa varēja izspriest, vai prasītājam ir likumīgas tiesības uz šo mantu pretendēt. Taču tiesa šo aspektu vispār nav apsvērusi.

[5.9] Spriedumā nav arī nekādas analīzes apstāklim, ka vienošanās nav noslēgta notariāla akta veidā, līdz ar ko tai nav leģitīma spēka, kāds piemīt likumiem, tiesas spriedumiem un notariāliem aktiem.

[5.10] Tiesa bez ievērības atstāja apstākli, ka vienošanās parakstīšanas brīdī vienlaikus netika parakstīti arī nostiprinājuma lūgumi par nekustamā īpašuma reģistrēšanu uz tās puses, kurai laulības laikā īpašums

nepiederēja. Šķirot laulību, šādi punkti vienošanās netika iekļauti, uz to neuzstāja neviena puse, un arī zvērināts notārs tam nepievērsa uzmanību, jo faktiski ar vienošanās tekstu pat neiepazinās.

[6] Par iesniegto apelācijas sūdzību rakstveida paskaidrojumus iesniedza prasītāja pārstāve zvērināta advokāte Inese Smilškalne, norādot, ka tā ir nepamatota.

Paskaidrojumi satur šādus argumentus.

[6.1] Pirmās instances tiesas spriedums ir likumīgs un pamatots. Tiesa ir pareizi piemērojusi materiālo tiesību normas, nav pārkāpusi procesuālo tiesību normas, tai skaitā attiecībā uz pierādījumu novērtēšanu.

[6.2] Civilajās tiesiskajās attiecībās valda privātautonomijas jeb līgumu brīvības princips. Tā ietvaros līdzējiem tiek atzītas plašas iespējas veidot tieši sev piemērotas un izdevīgas tiesiskās attiecības, par kurām viņi paši uzņemas atbildību. Atbilstoši tam, puses varēja brīvi izlemt slēgt vienošanos par laulības šķiršanu vai neslēgt un, kādu saturu tajā ietvert. Tādēļ atbildētāja nepamatoti pārmet pirmās instances tiesai neiedziļināšanos daudzajos vienošanās projektos, lai meklētu atšķirības.

Tā kā atbildētāja, būdama profesionāla juriste, pati rakstīja vienošanās tekstu, nav pamata apšaubīt, ka viņai bija zināms un saprotams vienošanās saturs. Nav nekādas nozīmes faktam, ka parakstītā dokumenta saturs neatbilst iepriekš sagatavotiem dokumenta projektiem.

[6.3] Atbildētāja nav norādījusi, kādā veidā, ar kādām manipulācijām un kādām psiholoģiskās ietekmēšanas metodēm, prasītājam būtu izdevies piedabūt atbildētāju pašai sagatavot un parakstīt dokumentu, kura saturam viņa nepiekrīt. Arī pierādījumu visiem šiem nepatiesajiem apgalvojumiem nav.

Tas, ka vēlāk atbildētāja pārdomāja un vairs nevēlējās nodot prasītājam laulāto kopmantas daļu atbilstoši noslēgtajam līgumam (viņa joprojām saņem telpu nomas maksu), nav uzskatāms par apstākli, kas pats par sevi piešķir viņai tiesības uzskatīt, ka vienošanās ir atzīstama par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža.

[6.4] Lai kādas personas izdarītu maldinājumu, kas pamudinājis otru personu noslēgt darījumu, atzītu par maldību, viltu vai spaidiem Civillikuma izpratnē, ir obligāti jākonstatē priekšnoteikumi. Atbildētāja nav pierādījusi nevienu no tiem. Vien gūzma apvainojumu par situācijas izmantošanu savā labā, nenosauktas manipulācijas, uzvedības vardarbīgas izpausmes, dažādas psiholoģiskās ietekmēšanas metodes, kas netiek ne nosauktas, ne aprakstītas.

[6.5] Tāpat atbildētājas apgalvojums, ka laulības turpināšana prasītāja ilgstošās vardarbīgās uzvedības dēļ vairs nebija izturama un iespējama, nav patiess. Tiesa pareizi norādīja, ka uzskata par nepierādītu faktu, ka prasītājs ar viltu, vardarbīgi ir panācis vienošanās noslēgšanu, jo lietā šādu pierādījumu nav. Ja vienošanās atbildētājai bija tik neizdevīga, pat pretēja viņas gribai, viņai bija tiesības to neparakstīt, bet celt prasību par laulības šķiršanu un lūgt pagaidu aizsardzību pret vardarbību.

[6.6] Šajā lietā nav nozīmes un tādēļ nav vērtējami atbildētājas apsvērumi par to, kādā veidā tika iegūta ar vienošanos sadalītā manta. Prasītājam nav jāpierāda, kā tieši viņš finansēja konkrētās mantas iegādi, jo šī nav lieta par laulāto kopīgas mantas dalīšanu. Prasītājs cēla prasību par vienošanās izpildi, bet atbildētāja par tās atzīšanu par spēkā neesošu.

Atbildētājas pretrunīgos apgalvojumus, kas izraudzīti pretprasības pamatojumam, tiesa pareizi atzina par nepamatotiem. Tiesa nevar dot spriedumā priekšroku pierādījumiem, kas neatrodas lietā. Pamatot savu pretprasību un iesniegt pierādījumus bija atbildētājas pienākums, kas nav izpildīts.

[7] Ar Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2025. gada 7. jūlija lēmumu lietā ierosināta apelācijas tiesvedība, nozīmējot lietas izskatīšanu tiesas sēdē.

[8] Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētāja pretprasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem apstākļiem, prasību neatzina. Papildus norādīja, ka manta, par ko risinās strīds vienošanās - dzīvoklis un automašīna, ir viņas ieguldītie līdzekļi un tādēļ tie būtu atstājami viņai. Uzskata, ka ekspertīze, kas tiek veikta citā tiesvedībā, arī šajā lietā noderētu kā pierādījums, jo norādītu uz prasītāja psiholoģisko nestabilitāti.

Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja, pretprasību un apelācijas sūdzību neatzina, uzturot spēkā apelācijas instances tiesā iesniegtos rakstveida paskaidrojumus.

Motīvu daļa

[9]Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, apsvērusi apelācijas sūdzībā un pārsūdzētajā tiesas spriedumā norādītos argumentus, pārbaudījusi un novērtējusi lietai pievienotos pierādījumus, atzīst, ka /Persona B/ apelācijas sūdzība un pretprasība ir nepamatota, savukārt prasība ir pamatota šādu apsvērumu dēļ.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā. Lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā nosaka prasības pieteikums, pirmās instances tiesas spriedums, apelācijas sūdzība.

Atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apjomā, līdz ar to apelācijas instances tiesa izskata lietu tādā apjomā, kā norādīts apelācijas sūdzībā, vērtējot tos iebildumus un argumentus, ko savā apelācijas sūdzībā norādījusi tās iesniedzēja kopsakarā ar lietā esošajiem pierādījumiem.

[11] Civilprocesa likuma 432. panta piektā daļa noteic, ka, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193. panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija, novērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma argumentāciju, atzīst, ka Zemgales rajona tiesas 2025. gada 14. maija spriedumā ietvertais pamatojums kopumā ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 432. panta piektās daļas noteikumiem pievienojas pirmās instances tiesas veiktajam lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma argumentācijai, to savā spriedumā neatkārtojot.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nav pamats, lai apmierinātu atbildētājas pretprasību.

[12] Lietā nepastāv strīds par šādiem faktiem:

- Puses noslēgušas laulību /Datums/, šķīruši laulību pie notāra /Datums/;

- Puses/Datums/ parakstīja vienošanos par laulības šķiršanu;

- Pusēm ir kopīgi bērni, proti, /Persona D/, kas ir pilngadīgs un /Persona E/. Puses, noslēdzot vienošanos, bija vienojušies par pušu bērnu kopīgu aizgādības turpināšanu un saskarsmes tiesību realizāciju. Pēc vienošanās noslēgšanas, 2024. gada 25. martā, atbildētāja ir cēlusi tiesā prasību par bērnu dzīves vietas noteikšanu pie sevis un uzturlīdzekļu piedziņu, lūdzot pieņemt lēmumu par pagaidu lēmuma pieņemšanu. Ir lemts jautājums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību. Tiesvedība lietā turpinās;

- Puses vienojās par laulības laikā iegūtās reģistrējamās mantas sadali, tai skaitā par diviem nekustamajiem īpašumiem un diviem transportlīdzekļiem, kas tiek sadalīti līdzīgi, proti, katram paliek viens nekustamais īpašums un viens transportlīdzeklis. Atbildētāja ir atteikusies veikt darbības, lai izpildītu vienošanos šajā daļā labprātīgi, un celta šī prasība par vienošanos izpildi;

- Puses vienojās par tālāko rīcību ar nekustamo īpašumu /Adrese C/. Pēc vienošanās noslēgšanas, 2024. gada 22. janvārī, prasītājs cēla tiesā prasību par kopīpašuma izbeigšanu, kam piekrita atbildētāja. Lieta civillietā ir izbeigta, jo puses vienojušās par kopīpašuma izbeigšanu un vienošanās ir izpildīta;

- Pušu starpā 2024. gada 12. janvārī ir noticis konflikts. Puses ir guvušas miesas bojājumus un vērsušās policijā, ierosinātas administratīvās pārkāpuma lietvedības, nozīmētas ekspertīzes;

- Prasītājs, laika posmā no 2023. gada 20. augusta līdz 2023. gada 29. septembrim, ir atradies ārstniecības iestādē. Ir veselības sarežģījumi;

- Atbildētāja ir bijusi tiesnese un par 2022.gadu ir deklarējusi savus ienākumus, īpašumus un cita veida informāciju;

- Pirms laulības šķiršanas atbildētāja ir sagatavojusi un nosūtījusi saskaņošanai prasītājam vienošanās par laulības šķiršanu un pušu starpā notikusi sarakste par šiem jautājumiem;

- Laulības laikā atbildētāja ir papildinājusi prasītāja kontu, pārskaitot uz to savus naudas līdzekļus, tai skaitā, maksājot par uzņemtajām saistībām.

Lietā pastāv strīds par to vai pušu noslēgtā vienošanās ir spēkā esoša un izpildāma ar tiesas starpniecību vai atzīstama par spēkā neesošu.

Atbildot uz atbildētājas apelācijas sūdzības argumentiem, Civillietu tiesas kolēģija norāda šādus apsvērumus.

[12.1] Civillietu tiesas kolēģija secina, ka no /Datums/ pie zvērinātas notāres pušu parakstītās vienošanās apelācijas instancē strīds faktiski pastāv par šīs vienošanās 3. punktu - laulības laikā iegūtā manta, kuras īpašuma tiesības tiek pakļautas reģistrācijai uz/Persona A/ vārda un tas ir nekustamais īpašums /Adrese A/ un automašīna /Transportlīdzeklis A/. Kaut no pretprasības pieteikuma redzams, ka atbildētāja lūdz atzīt par spēkā neesošu visu šo vienošanos, neskatoties arī uz to, ka pati atbildētāja 2024.gada martā rosināja lietu par nepilngadīgā dēla dzīves vietu un uzturlīdzekļiem ceļot jaunu prasību tiesā, bet ne par vienošanās atzīšanu šajā daļā par spēkā nesošu.

Turklāt, no pušu rīcības pēc vienošanās noslēgšanas secināms, ka faktiski visi vienošanās iekļautie jautājumi ir pārvērtēti citās tiesvedībās, kas faktiski norāda uz to, ka pušu komunikācija nav uzlabojusies un jautājumu risināšana tiek nodota izlemšanai tiesas ceļā, kas pats par sevi nav par pamatu vienošanās atzīšanai par spēkā neesošu. Turklāt, pretprasība par vienošanās atzīšanu par spēkā nesošu netiek celta uzreiz pēc tās noslēgšanas, bet tikai kā atbildes reakcija uz prasītāja celto prasību par šīs vienošanās izpildi un arī ilgu laiku pēc prasības celšanas, proti, prasītāja prasība tiesā celta 2023.gada 28. decembrī , pretprasība 2024. gada 9. oktobrī.

[12.2] Apelatore sūdzībā norādījusi, ka viņas patiesā griba bija tikai un vienīgi šķirt laulību, kuras turpināšana prasītāja ilgstošās vardarbīgās uzvedības dēļ vairs nebija izturama un iespējama. Taču uzskata, ka tiesa pilnībā ir norobežojusies no iedziļināšanās šajos apstākļos, /Datums/ vienošanos par laulības šķiršanu formāli izvērtējot kā ikdienišķu darījumu, kas noslēgts starp divām nesaistītām personām, nevis starp diviem pastāvīgi un ilgstoši konfliktējošiem laulātajiem.

Civillietu tiesas kolēģija pilnībā nepiekrīt šim argumentam, jo lietā nepastāv strīds, ka atbildētāja pati sagatavoja vienošanos par laulības šķiršanu (visas redakcijas, ieskaitot pēdējo, kuru abas puses parakstīja zvērināta notāra birojā). Nav arī strīda, ka vienošanās projekta saskaņošana ilga apmēram divus gadus. Ikreiz, kad vienošanās projekts tika papildināts, atbildētāja pati personīgi ierakstīja vienošanās projektā attiecīgus noteikumus. Tas ir pilnīgi normāls dokumenta sagatavošanas un saskaņošanas process, sākotnēji sagatavoto dokumenta projektu koriģēt, papildināt vairākkārt, līdz abas puses nonāk līdz saskanīgam gribas izteikumam noslēgt tieši šādu līgumu. Tā ir līguma slēgšanas brīvības principa izpausme, nevis vienas vai otras puses mirkļa iegribas, kā to sūdzībā norādījusi atbildētāja.

“Līguma brīvības princips ir privātautonomijas nozīmīgākā izpausme. Līgumu brīvība nozīmē to, ka līdzēji var veidot līgumattiecības un noteikt līguma saturu uz savstarpējās saprašanās un brīvas izvēles pamata. [..] Līguma satura izvēles brīvība sniedzas tiktāl, ciktāl to neierobežo likuma imperatīvās normas. Tā kā saistību tiesiskās attiecības saista tikai pašus līdzējus, neskarot trešo personu tiesības un intereses, tad saistību tiesībās līguma satura izvēles brīvība ir ļoti plaša. Līguma saturs nedrīkst būt prettiesisks” (sk. Balodis K. Ievads *civiltiesībās.Rīga:* Zvaigzne ABC*, 2007, 176., 178. lpp.*).

Privāttiesiskā sfēra ir ļoti plaša, tās ietvaros pastāvošās intereses ir ārkārtīgi daudzveidīgas un niansētas, un nekad nav tā, ka visiem gadījumiem der viens vienīgs universāls risinājums. Tādēļ līdzējiem privāttiesiskās autonomijas un līgumu brīvības ietvaros tiek atzītas plašas iespējas veidot tieši sev piemērotas un izdevīgas tiesiskās attiecības, par kurām viņi paši uzņemas atbildību. Atbilstoši tam puses varēja brīvi izlemt, slēgt vienošanos par laulības šķiršanu vai neslēgt un, kādu saturu tajā ietvert. Tādēļ /Persona B/ nepamatoti pārmet pirmās instances tiesai neiedziļināšanos vairākos vienošanās projektos, lai meklētu atšķirības.

Civillikuma 1431. un 1432. panta normas nenozīmē, ka darījumu parakstījusī persona nevar izteikt iebildumus vai celt prasību, ar kuru piesaka strīdu saistībā ar parakstītā darījuma spēku vai tajā ietvertā gribas izteikuma patiesumu un patiesi gribētā darījuma juridiskajām sekām (sk. *Senāta 2020.gada 30.septembra sprieduma lietā Nr. SKC-364/2020, ECLI:LV:AT:2020:0930.C30596917.9.S, 8.3.punktu*). Šajā lietā ir atzīstams tas, ka puses vēlējās šķirt laulību, vienoties par visiem no ģimenes tiesībām izrietošajiem jautājumiem, tai skaitā par mantas sadali, tomēr abas puses pēc vienošanās noslēgšanas ir pārdomājušas un izvēlējušās jautājumus risināt tiesas ceļā.

[12.3] Apelatorei nav izprotams loģiskais pamats tiesai izdarīt secinājumu par to, ka pēc savas juridiskās dabas vienošanās ir apveltīta ar izlīguma raksturu Civillikuma 1881. panta izpratnē, jo laulības šķiršanas nolūkā, puses, savstarpēji piekāpdamās, par neapstrīdamu un neapšaubāmu pārvērtušas no vecāku tiesībām un pienākumiem izrietošu savstarpēji tiesisku attiecību.

Apelācijas instances tiesas ieskatā Zemgales rajona tiesa pārsūdzētajā spriedumā pamatoti atzinusi to, ka vienošanās satur tās dalībnieku kopīgo mērķi izvairīties no civiltiesiska strīda, līdz ar to pamatoti atsaukusies uz izlīguma jēdzienu, piemērojot Civillikuma 1881.pantu.

Civillikuma 1881.pants noteic, ka izlīgums ir līgums, ar kuru tā dalībnieki kādu apstrīdamu vai kā citādi apšaubāmu savstarpēju tiesisku attiecību, savstarpēji piekāpdamies, pārvērš par neapstrīdamu un neapšaubāmu.

Minētajā pantā dotā definīcija atklāj, ka izlīgums ir iespējams tad, kad strīdu vai šaubu novēršanai puses ir gatavas savstarpēji piekāpties. Izlīguma noslēgšana ir atkarīga vienīgi no līdzēju brīvas gribas kopīgi meklēt strīda risinājumu.

Juridiskajā literatūrā atzīts, ka ar procesuālu izlīgumu saprotama pušu vienošanās, uz kuras pamata tiesa izbeidz lietu par strīdīgām tiesiskām attiecībām aiz tā iemesla, ka puses savstarpēji piekāpušās. Pēc būtības procesuālais izlīgums neatšķiras no privāttiesiskā izlīguma, un tādēļ jautājums par tā spēkā esību apspriežams pēc materiālo tiesību normām, bet noslēgšanas forma un procesuālās sekas – pēc procesuālo tiesību normām (sk. Bukovskis V. *Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 579.–580.lpp.*).

Civillietu tiesas kolēģija jau konstatēja un par to nav strīda, ka puses savstarpējā komunikācijā bija panākušas kompromisu par jautājumiem, kas viņiem laulības šķiršanās procesā bija aktuāli. Par to, ka pušu viedokļi ik pa laikam ir bijuši mainīgi, nevar būt par pamatu pretprasības apmierināšanai, atzīstot, ka puses nebija panākušas vienošanos un šāda vienošanās nebūtu salīdzināma ar izlīguma procesu, ko norāda pirmās instances tiesa. Turklāt, ne tikai noslēgtā vienošanās, bet arī iepriekš piedāvāto vienošanās projekti saturēja iespējamību mantas sadali veikt tā, ka katram paliek viens nekustamais īpašums un transportlīdzeklis.

[12.4] Noraidot atbildētājas argumentu, ka prasītājs uzstāja tieši uz tādu vienošanās saturu, kāds tika parakstīts, visādi mēģināja atbildētāju pierunāt noslēgt vienošanos par mantas sadali tieši uz šādiem, atbildētājai neizdevīgiem noteikumiem, sūdzības iesniedzējas ieskatā, tiesa no pušu savstarpējās sarakstes ir tikai secinājusi, ka abi laulātie risinājuši sarunas par vienošanās saturu, noslēgšanas laiku notāra kabinetā, ka puses labprātīgi ieradās pie notāres un parakstīja vienošanos. Līdz ar to tiesa uzskatīja par nepierādītu faktu, ka prasītājs ar viltu, vardarbīgi ir panācis vienošanās noslēgšanu.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka Zemgales rajona tiesa pareizi secināja, ka nav pierādīts atbildētājas apgalvojums, ka prasītājs gribēja un uzstāja uz vienošanās par laulības šķiršanu saturu, visādā veidā mēģināja

atbildētāju pierunāt noslēgt vienošanos par mantas sadali tieši uz šādiem, atbildētājai neizdevīgiem noteikumiem, situāciju izmantoja savā labā, ar savām manipulācijām un dažādām psiholoģiskās ietekmēšanas metodēm panāca, ka atbildētāja paraksta tikai viņam izdevīgo vienošanos.

Atbildētāja ne pirmās, ne apelācijas instances tiesā nav iesniegusi pierādījumus apgalvojumiem, ka vienošanās ir acīmredzami nelikumīga un panākta negodīgā ceļā, ka prasītājs ir maldinājis, ar spaidiem, vai ar viltu piedabūjis viņu sagatavot un parakstīt tieši šādu vienošanos. Pretprasībā ietverti apgalvojumi, ka situāciju prasītājs izmantoja savā labā, lai ar savām manipulācijām, izmantojot dažādas psiholoģiskās ietekmēšanas metodes, panāktu, ka atbildētāja paraksta tikai viņam izdevīgo vienošanos. Tomēr atbildētāja nav norādījusi, kādā veidā, ar kādām manipulācijām un kādām psiholoģiskās ietekmēšanas metodēm prasītājam būtu izdevies piedabūt atbildētāju pašai sagatavot un parakstīt dokumentu, kura saturam viņa nepiekrīt. Arī pierādījumi, kā jau iepriekš norādīts, visiem šiem apgalvojumiem nav iesniegti. Tieši pretēji, kā noskaidrots tiesas sēdē, atbildētāja netika steidzināta, piespiesta, maldināta, viņai netika draudēts, pati apstiprināja, ka vēlējās pēc iespējas ātrāk šķirt laulību.

Atbildētājas pretprasības pieteikumā norādītie apstākļi, ka vienošanās tika parakstīta vardarbīgas maldības rezultātā, lai ātrāk tiktu šķirta pušu laulība, arī nav pierādīti. No lietā esošās pušu sarakstes secināms, ka laulātie ilgstošā laika periodā plānojuši apmeklēt notāru un veikuši saraksti ar notāra palīdzi /Persona C/, tika sastādīti vairāki vienošanās projekti, kas neliecina par vardarbīgu ietekmēšanu no prasītāja puses.

Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka prasītājs 2023. gada 29. septembrī, pēc ilgstošas ārstēšanas kursa iziešanas, juties labi, labā noskaņojumā, spējīgs mierīgi komunicēt par situāciju ģimenē un citiem personību raksturojošajiem kritērijiem, kas iekļauti izrakstā no stacionāra pacienta medicīniskās kartes Nr. /Numurs/. Iespējams, ka laulības šķiršanas process un vienošanās noslēgšana /Datums/ radīja kādu pārdzīvojumu, tomēr lietā nav iesniegti pierādījumi, ka tieši prasītāja rīcība būtu radījusi nepamatotu pamatu prasītājai parakstīt pret viņas gribu šo vienošanos. Turklāt laulības šķiršanas apliecība tika izsniegta /Datums/un atbildētājai bija iespēja nepiekrist laulības šķiršanai, nekavējoties reaģēt uz vienošanās prettiesisko rakstu un risināt jautājumus par laulības laikā iegūtas mantas sadali. Skaidrojumus, kas pamatotu šādu darbību neveikšanu, atbildētāja tiesai norādīja vispārīgu informāciju par prasītāja vardarbību laulības laikā, kas novedis atbildētāju līdz nepamatotai vienošanās noslēgšanai, kas lietā nav guvusi pilnīgu apstiprinājumu.

[12.5] Civilprocesa likuma 178.panta otrā daļa noteic, ka pret rakstveida pierādījuma patiesīgumu nevar iebilst persona, kas to pati parakstījusi. Šī persona var apstrīdēt šo pierādījumu, ceļot atsevišķu prasību, ja paraksts dots vardarbības, draudu vai viltus ietekmē.

Atbildētāja ir iesniegusi pretprasību par vienošanās apstrīdēšanu sakarā ar trūkumiem viņas gribas izteikumā - vardarbības, draudu vai viltus ietekmē. Atbildētāja pretprasību par rakstveida pierādījuma apstrīdēšanu ir pamatojusi ar Civillikuma 1440., 1587.pantu, nevis ar augstāk minēto pantu.

Civillikuma 1587. pants paredz, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus. Minētajā pantā ietverts „*pacta sunt servanda*" (līgumi ir jāpilda) princips, ko apstiprina arī Civillikuma 1588. pantā noteiktais, ka viena puse nevar atkāpties no līguma bez otras piekrišanas pat arī tad, ja pēdējā to neizpilda, un tādēļ, ka viņa to neizpilda.

Papildus norādāms, ka Civillikuma 1402. pants noteic, ka saistību tiesības rodas no tiesiska darījuma, neatļautas darbības vai pēc likuma. Savukārt atbilstoši Civillikuma 1404. pantam katrā tiesiskā darījumā jāņem vērā dalībnieki, priekšmets, gribas izteikums, sastāvdaļas un forma. Saskaņā ar Civillikuma 1427. pantu divpusējā darījumā, t. i., līgumā, vajadzīgs visu tā dalībnieku saskanīgs gribas izteikums. Simulatīva darījuma noslēgšanas gadījumā pastāv divi atšķirīgi gribas izteikumi.

Civillikuma 1431.pantā noteikts, ka akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība. Tātad ar parakstīšanu tiek nodibināta prezumpcija, ka darījuma dalībnieks no brīvas gribas ir izteicis piekrišanu dokumentā atspoguļotajam darījuma saturam (skat. *Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC - 53/2016 12.3.punktu*).

Tā kā atbildētāja, būdama profesionāla juriste, pati rakstīja vienošanās tekstu, tiesas kolēģija pievienojas prasītāja rakstveida paskaidrojumos norādītajam, ka nav pamata apšaubīt, ka viņai bija zināms un saprotams

vienošanās saturs. Nav nekādas nozīmes faktam, ka parakstītā dokumenta saturs pilnībā neatbilst iepriekš sagatavotiem dokumenta projektiem, jo kā atzīts iepriekš, tad pusēm ir bijusi panākta vienošanās par svarīgākajiem jautājumiem, turpinot diskutēt par niansēm, tai skaitā par otram laulātajam izmaksājamo summu, kas pienāktos kopīpašuma atsavināšanas gadījumā.

Tādejādi pilnīgi nepamatots ir atbildētājas arguments, ka pirmās instances tiesa šajā gadījumā pilnīgi bez ievērības atstājusi atbildētājas argumentus par to, ka atbildētājai nebija un nevarēja būt nekādas personīgas intereses piekrist un parakstīt darījumu, kurš ir netaisnīgs un panākts prasītāja spaidu ietekmē. Arī apelātores norādītājai specifikai, ka vienošanās slēdzēji ir konfliktējoši laulātie, nevis savstarpēji nesaistītas personas, nav nozīmes.

[12.6] Apelatore sūdzībā izteikusi pārmetumu pirmās instances tiesai par to, ka netika ņemts vērā viņas lūgums noteikt prasītāja tiesu psihiatriskās un psiholoģiskās ekspertīzes atzinuma sagaidīšanu, kurā tiktu saņemta atbilde arī uz jautājumu, vai prasītājam piemīt emocionāla vai psihiska rakstura veselības traucējumi. Uzskata, ka tiesai būtu radies vispusīgāks priekšstats par prasītāja personību un uzvedību, kas pamato atbildētājas apgalvojumus par vienošanās noslēgšanas apstākļiem.

Civillietu tiesas kolēģija, izskatot pieteikto lūgumu atkārtoti, nolēma to noraidīt, jo lietā nav strīda par to, ka prasītājam bija un ir veselības traucējumi, tomēr šajā lietā šiem apstākļiem nav izšķirošas nozīmes jo šie pierādījumi tika vērsti uz pušu attiecībām ar bērnu, par spējām komunicēt un citiem jautājumiem, kas nav šīs lietas izskatīšanas objekts. Lietā atbildētāja norāda, ka viņa ir ietekmēta no prasītāja puses, tomēr pierādījumus par savu veselības stāvokli iesniegt nevēlas. Minētais kopumā norāda uz to, ka neskatoties uz to, ka puses ilgstošā laika posmā ir konfliktējušas, tomēr gan pirms laulības iziršanas un pēc laulības šķiršanas ir spējušas vienoties par dažādiem jautājumiem, piemēram, kopīgas saimnieciskās darbības veikšanu, nekustamo īpašumu un kustamas mantas iegādi, ģimenes dzīves veidošanu, bērnu audzināšanu un citiem jautājumiem. Pēc laulības šķiršanas ir vienojušies par kopīpašuma izbeigšanu, iespējams, arī par citiem jautājumiem, kas kopumā norāda uz to, ka puses ir spējīgas komunicēt un vienoties. Konkrētajā gadījumā lietā iegūto pierādījumu kopums, pušu rakstura īpašības un veselības stāvoklis, liecina par to, ka atbildētāja ir apzinājusies vienošanās noslēgšanas sekas, vēlējās to iestāšanos, tomēr vienošanās izpildes procesā nav spējusi mierīgi risināt visus jautājumus, tai skaitā mainoties faktiskajiem lietas apstākļiem, piemēram, attiecībā ar bērniem, pušu konflikts palielinājās, un atbildētāja vienpersoniski atkāpās no vienošanās izpildes. No lietas materiāliem izriet, ka puses konfliktēja 2024. gada 12. janvārī, kas bija krietnu laiku pēc vienošanās noslēgšanas un laulības šķiršanas.

[12.7] Apelācijas sūdzībā uzsvērts, ka pirmās instances tiesa spriedumā pilnībā bez ievērības ir atstājusi atbildētājas tiesas sēdē sniegtos mutvārdu un rakstveida paskaidrojumus, norādot, ka atbildētājas tiesas sēdē sniegtie paskaidrojumi ir būtiski un norāda uz to, kādā griezumā strīds ir izskatāms.

Tiesas kolēģija šim argumentam nevar piekrist, jo zemākās instances tiesa pareizi norādīja, ka uzskata par nepierādītu faktu, ka prasītājs ar viltu, vardarbīgi ir panācis vienošanās noslēgšanu, jo lietā tiešām šādu pierādījumu nav. Izskatot lietu pēc būtības apelācijas instancē, tiek ņemti vērā visi lietā iesniegtie pušu pierādījumi, apsvērumi un apgalvojumi, lai pieņemtu lietā taisnīgu nolēmumu.

[12.8] Zemgales apgabaltiesa pievienojas prasītāja rakstveida paskaidrojumos norādītajam un atrod par nepieciešamu atbildētājai norādīt, ka šajā lietā nav nozīmes un tādēļ nav vērtējami atbildētājas apsvērumi apelācijas sūdzībā par to, kādā veidā tika iegūta ar vienošanos sadalītā manta. Prasītājam nav jāpierāda, kā tieši viņš finansēja konkrētās mantas iegādi, jo šī nav lieta par laulāto kopīgas mantas dalīšanu. Atbildētāja nepareizi norāda, ka tiesai bija jāpārbauda, vai konkrētā manta, par ko pastāv strīds, ir laulāto kopīga manta vai, spriežot pēc celtās prasības pamata, prasītāja atsevišķa manta vai arī atbildētājas atsevišķa manta, un secīgi tikai pēc šī fakta konstatēšanas izspriest, vai prasītājam ir likumīgas tiesības uz šo mantu pretendēt. Prasītājs cēla prasību par vienošanās izpildi, bet atbildētāja par tās atzīšanu par spēkā neesošu, attiecīgi tiesai šis strīds nebija jāizšķir atbilstoši tiem nosacījumiem, kas regulē laulības šķiršanu vai laulības laikā iegūtās mantas piederību.

Civillikums paredz divu veidu laulāto mantisko attiecību režīmus: laulāto likumiskās mantiskās attiecības un laulāto līgumiskās mantiskās attiecības.

Civillikuma 89.panta otrajā daļā noteikts, ka viss, ko laulības laikā laulātie iegūst kopīgi vai viens no viņiem, bet ar abu laulāto līdzekļiem vai ar otra laulātā darbības palīdzību, ir abu laulāto kopīga manta; šaubu gadījumā jāpieņem, ka šī manta pieder abiem līdzīgās daļās.

Tiesību doktrīnā, skaidrojot Civillikuma 89.panta otrās daļas saturu, atzīts, ka šajā normā ir regulēti kopīgās mantas rašanās priekšnoteikumi, kā arī tās sadalījums laulāto starpā. Tādējādi pēc vispārīgā principa vienīgi tā manta, ko laulības laikā laulātie ieguvuši atbilstoši kādam no Civillikuma 89.panta otrajā daļā paredzētajiem līdzdalības veidiem, ir uzskatāma par viņu kopīgo mantu. Šī manta pieder laulātajiem tādās daļās, kādās viņi kopīgi ir piedalījušies tās iegūšanā, bet tad, ja nav iespējams pietiekami precīzi noteikt katra laulātā ieguldījumu apmēru, attiecīgā manta uzskatāma par piederošu laulātajiem vienādās daļās (sk. Kalniņš E. *Privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās. Rīga:* Tiesu namu aģentūra, *2005, 57.lpp.*).

No minētā izriet, ka kopīgās mantas rašanās priekšnoteikumi ir : pirmkārt, tā iegūta laulības laikā, pastāvot laulāto kopdzīvei un kopīgai saimniecībai; otrkārt, tā iegūta atbilstoši kādam no Civillikuma 89.panta otrajā daļā paredzētajiem līdzdalības veidiem. Citiem vārdiem, laulāto kopīgajā mantā ietilpst laulības laikā iegūtā manta, kuras iegūšanā tieši vai netieši ir piedalījušies abi laulātie. Nosakot kopīgās mantas sastāvu, vienlaikus jāņem vērā, ka laulātajiem ir pienākums laulības laikā vienam par otru gādāt, kopīgi rūpēties par ģimenes labklājību, kopīgi segt ģimenes un kopīgās mājsaimniecības izdevumus (Civillikuma 84.pants). "Otra laulātā darbības palīdzībai" Civillikuma 89.panta izpratnē nav obligāti jāizpaužas naudā novērtējama ieguldījuma veidā.

Kā jau tika atzīts iepriekš, tad atbildētājai bija tiesības celt prasību, apstrīdot vienošanos, tiesa šo atbildētājas prasījumu izvērtētu pēc būtības, tomēr, ja atbildētāja uzskata, ka ir vēlējusies dalīt visu kopmantu, tad prasījumam un apstākļu izvērtējumam būtu jāsatur ne tikai jautājumā par vienošanās trešajā punktā iekļauto mantu, bet arī visu laulības laikā iegādāto kustamo un nekustamo mantu, to atzīšanu par laulāto kopmantu un to sadali. Šādi prasījumi netika izvirzīti, tādejādi pamatoti tiek izvērtēts prasījums, kas vērsts tikai uz vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu.

[12.9] Turklāt, lai kādas personas izdarītu maldinājumu, kas pamudinājis otru personu noslēgt darījumu, atzītu par maldību, viltu vai spaidiem Civillikuma izpratnē, ir obligāti jākonstatē priekšnoteikumi: 1) maldinājums, 2) cēloņsakarība starp maldinājumu un pieviltās / piespiestās personas gribas izteikumu, 3) maldinājuma prettiesiskums, 4) tīšs maldinājums. Ja kāds no priekšnoteikumiem nepastāv, tad nav arī maldības, viltus vai spaidu un šai personai nav nekādu no tā izrietošu prasījumu.

Tātad, prasot vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu, atbildētājai ir jāpierāda visu iepriekš norādīto priekšnoteikumu esamība. Atbildētāja nav pierādījusi nevienu no tiem. Atbildētājas paskaidrojumi satur norādi par situācijas izmantošanu savā labā, nenosauktas manipulācijas, uzvedības vardarbīgas izpausmes, dažādas psiholoģiskās ietekmēšanas metodes, kas netiek ne nosauktas, ne aprakstītas.

[12.10] Nav saprotami atbildētājas sūdzībā esošie pārmetumi pirmās instances tiesai nepietiekamā pretprasības novērtējumā. Atbildētāja esot lūgusi atzīt par spēkā neesošiem vienošanās 1., 2., 3. un 4.punktu, nevis visu vienošanos. Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka vienošanās satur tikai četrus punktus. Vienošanās par laulības šķiršanu atbilstoši Civillikuma 77.pantam nevar sastāvēt tikai no viena teikuma: "laulātie vienojas šķirt starp pusēm /Datums/ /Struktūrvienība/ dzimtsarakstu nodaļā noslēgto laulību ar šādiem nosacījumiem." Norādāms, ka vienošanās ir slēgta, lai atrisinātu jautājumus par kopīgo nepilngadīgo bērnu aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērnu uzturlīdzekļiem, mantas sadali pirms laulības šķiršanas.

Kolēģija secina, ka pirmās instances tiesa pamatoti konstatējusi, ka konkrētajā gadījumā puses noslēgušas vienošanos, lai atrisinātu strīdus, kuri izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām, tai skaitā par mantas sadali un noteikušas, ka nekustamais īpašums un automašīna paliek prasītāja atsevišķā īpašumā.

Apstāklis, ka kāda no līgumslēdzējpusēm nepilda atsevišķus vienošanās noteikumus, nevar būt par pamatu citu tiesīgi pielīgto vienošanās noteikumu nepildīšanai vai atzīšanai par spēkā neesošiem.

Pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi. Tā kā prasītājs neatzina atbildētājas sniegtos paskaidrojumus, proti, viņam ir atšķirīgs viedoklis par vienošanās noslēgšanas faktiskajiem apstākļiem un tiesiskajām sekām, nav pamats atzīt, ka pirmās instances tiesa spriedumā pilnībā bez ievērības atstājusi atbildētājas sniegtos mutvārdu un rakstveida paskaidrojumus.

[12.11] Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Zemgales rajona tiesa bez ievērības atstāja apstākli, ka vienošanās parakstīšanas brīdī vienlaikus netika parakstīti arī nostiprinājuma lūgumi par nekustamā īpašuma reģistrēšanu uz tās puses, kurai laulības laikā īpašums nepiederēja. Šķirot laulību, šādi punkti vienošanās netika iekļauti, uz to neuzstāja neviena puse un arī zvērināts notārs tam nepievērsa uzmanību, jo faktiski ar vienošanās tekstu pat neiepazinās.

Civillietu tiesas kolēģija piekrīt prasītāja rakstveida paskaidrojumos norādītajam, ka šajā lietā nav nekādas nozīmes jautājumam par to, ka vienošanās parakstīšanas brīdī vienlaikus netika parakstīts nostiprinājuma lūgums prasītāja īpašuma tiesību reģistrācijai uz nekustamo īpašumu. Tāpat nav nozīmes jautājumam par to, ka vienošanās tekstā netika iekļauts punkts par pretenziju neesamību vienam pret otru vienošanās noslēgšanas brīdī un turpmāk. Savukārt ir nozīme apstāklim, ka atbildētāja sniedz tiesai pretrunīgus apgalvojumus: pirmās instances tiesai viņa paskaidroja, ka zvērināta notāre izlasīja vienošanās tekstu un lūdza laulātos to koriģēt attiecībā uz bērnu aizgādības jautājumiem, bet apelācijas sūdzībā atbildētāja norādījusi pretējo - ka zvērināta notāre "faktiski ar vienošanās tekstu pat neiepazinās".

Atbildētājas pretrunīgos apgalvojumus, kas izraudzīti pretprasības pamatojumam, pirmās instances tiesa pareizi atzina par nepamatotiem. Tiesa nevar dot spriedumā priekšroku pierādījumiem, kas neatrodas lietā. Pamatot savu pretprasību un iesniegt pierādījumus bija atbildētājas pienākums, kas nav izpildīts.

Civillietu tiesas kolēģija atrod, ka pusēm, noslēdzot vienošanos, bija iespēja labprātīgi sagatavot nostiprinājuma lūgumu un veikt cita veida darbības, lai izpildītu vienošanos labprātīgi. Šādu nosacījumu neesamība pati par sevi nav pamats vienošanās atzīšanai par spēkā neesošu.

[12.12] Apkopojot iepriekš norādītos apstākļus, nav pamata konstatēt, ka vienošanās veicina kaut ko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu, proti, nav konstatējams arī Civillikuma 1592. pantā noteiktais pamats, lai vienošanos atzītu par spēkā neesošu. Nav pamata atzīt par spēkā neesošu arī vienošanās trešo punktu, kas būtu saistāma ar celtās prasības priekšmetu un pamatu.

[12.13] Apgabaltiesa secina, ka lietā nav neviena objektīva pierādījuma, ka /Datums/, ierodoties notariāta kantorī, atbildētāja bija vardarbīgi ietekmēta no citu personu puses vai bija tādā stāvoklī, ka bija spiesta parakstīt vienošanos. Drīzāk, kā pamatoti norādīja pirmās instances tiesa, pēc būtības atbildētājas prasība pamatota ar apstākli, ka atbildētājai šāda līguma noslēgšana ir ekonomiski neizdevīga.

Tiesas kolēģijas ieskatā, izvērtējot pretprasību, ir pamats uzskatam, ka tā celta tad, kad ir izmainījies atbildētājas nodoms attiecībā uz vienošanās noteikumiem, kuru priekšmets ir laulāto kopīgā manta, kas kā jau atzīts arī iepriekš, nevar būt par pamatu pretprasības apmierināšanai. Turklāt atzīstams, ka faktiski vienošanās daļa no punktiem ir jau izpildīta, daļa par jautājumiem ir tiesvedības procesā un sākotnēji noslēgtā vienošanās nav ar kādu ietekmi uz pušu tiesiskajām attiecībām.

[12.14] Secināms, ka lietā vienošanās paraksts izdarīts bez atrunām un pauž prasītāja un atbildētājas piekrišanu vienošanās norādītajiem apstākļiem. Atbildētāja pašrocīgi parakstot /Datums/ sastādīto vienošanos, ir apstiprinājusi savu piekrišanu vienošanās norādītajiem faktiem papildus ar parakstu apliecinot, ka vienošanās sagatavota un parakstīta trīs eksemplāros, no kuriem viens paliek notāram un katrai pusei. Iepriekš norādītajos apstākļos, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka nav pamata konstatēt, ka vienošanās veicina kaut ko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu, proti, nav konstatējams arī Civillikuma 1592. pantā noteiktais pamats, lai vienošanos atzītu par spēkā neesošu.

Gribas izteikuma izdarīšana nozīmē to, ka persona savu gribu ir izpaudusi uz ārieni, bet spēkā stāšanās brīdī rodas gribas izteikuma tiesiskās sekas (sk. Balodis K. Ievads *civiltiesībās*.- Apgāds Zvaigzne ABC, *2007, 156.lpp*.). Kolēģijai nerodas šaubas, ka apstrīdētā līguma noslēgšanas brīdī, rakstveidā izteiktā griba atbilda atbildētājas patiesajai gribas un abu pušu nodomam vienošanās par laulības šķiršanu labprātīgi vienoties arī par mantas sadali.

[12.15] Civillietu tiesas kolēģija, ņemot vērā, ka nekādi apstākļi tam, ka, noslēdzot apstrīdēto vienošanos, prettiesiski būtu bijis ietekmēts atbildētājas gribas īstums, lietā nav nodibināti, nav konstatējams arī Civillikuma 1592. pantā noteiktais pamats, lai vienošanos atzītu par spēkā neesošu. Šādos apstākļos prasītāja rīcībā nav konstatējams Civillikuma 1. panta pārkāpums un pretprasība ir noraidāma.

Tiesas uzdevums, izšķirot ikvienu strīdu, ir detalizēti izvērtēt, vai prasītāja norādītie apstākļi, kas ietilpst pierādīšanas priekšmetā, guvuši apstiprinājumu, un kādas juridiskās sekas piemērojamās materiālo tiesību normas sastāvs saista ar lietas iztiesāšanas gaitā noskaidrotiem faktiem (sk. *Augstākās tiesas Senāta 2018. gada 19. februāra spriedums lietā Nr.SKC-7/2018, 2018. gada 29. marta spriedums lietā Nr.SKC-43/2018*). Tomēr tas nenozīmē, ka tiesai ir pienākums atbildēt uz jebkuru procesa dalībnieka argumentu, bet gan tikai uz tādiem, kas attiecas uz lietu un ir nozīmīgi (sk. *Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof.* R.Baloža *zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 140. lpp.*).

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija nevērtē pārējos pušu sniegtos argumentus, kas attiecas uz pušu esošajiem civiltiesiskajiem strīdiem, pierādījumiem un to nākotnes risināšanas iespējamību un tiesas pieņemtajiem nolēmumiem, jo tiem nav būtiskas nozīmes šajā lietā, turklāt, citi strīdi nevar ietekmēt lietas iznākumu šajā lietā.

[12.16] Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa spriedumā ir izvērtējusi lietā konstatētos apstākļus, piemērojusi faktiskajiem apstākļiem atbilstošas procesuālo un materiālo tiesību normas, nonākot pie pamatotiem secinājumiem. Savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti apstiprinājumu nav guvuši.

[13] Ar Zemgales rajona tiesas tiesneses 2023.gada 1.decembra lēmumu apmierināts pieteikums par prasības nodrošināšanu pirms prasības celšanas, ierakstot aizlieguma atzīmi Zemgales rajona tiesas /Struktūrvienība/ zemesgrāmatas nodalījumā Nr./Numurs/ uz nekustamo īpašumam /Adrese A/, kadastra numurs /kadastra numurs/, nosakot, ka prasības nodrošinājums piemērojams nepārsniedzot prasības iespējamo summu 2095*euro*un ierakstot aizlieguma atzīmi transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, apķīlājot automašīnu /Transportlīdzeklis A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 140.panta sestajai daļai Civillietu tiesas kolēģija atceļ prasības nodrošinājumu, kas noteikts ar Zemgales rajona tiesas 2023.gada 1.decembra lēmumu.

Prasības nodrošinājums saglabājas līdz dienai, kad spriedums stājas likumīgā spēkā.

[14] Apmierinot prasību un, noraidot celto pretprasību, izlemjams jautājums par tiesāšanās izdevumiem.

[14.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ņemot vērā minēto, no atbildētājas par labu prasītājam piedzenami tiesas izdevumi, valsts nodeva 314,25 *euro*.

[14.2] Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu atvasinājumu izgatavošanu, piegādāšanu, izsniegšanu, tulkošanu un rakstveida pierādījumu atgriešanu saistītie izdevumi. Pirmās instances tiesa no atbildētājas piedzinusi par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7 *euro*.

[15] Prasītājam lietas izskatīšanas gaitā apelācijas instances tiesā radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi 2500 *euro* par zvērinātās advokātes Ineses Smilškalnes sniegto juridisko palīdzību, lietā iesniegts orderis Nr. 20/2025, 2025. gada 6. jūlija rēķins Nr. 72/7- 2025 par summu 2500*euro*.

Prasītāja prasījums ir apmierināts, proti, par vienošanās par laulības šķiršanu izpildi, kas ir mantiska prasība.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta otrajai daļai ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis.

Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1.punkta “b” apakšpunkts noteic, atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa ir no 8501 euro līdz 57 000 euro, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 euro.

Līdz ar to tiesas kolēģija, apmierinot šo mantiska rakstura prasību, saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta “b” apakšpunktu, otro daļu, prasītāja radušos ar lietas vešanu saistītos izdevumus 2500 *euro* piespriež no atbildētājas.

[16] Atbilstoši Augstākās tiesas Senāta 2024. gada 13. jūnija sprieduma 10. punktā norādītajam lietā SKC-53/2024, ka Civilprocesa likuma 195. panta pirmajā daļā noteiktais tiesas pienākums sprieduma rezolutīvajā daļā norādīt prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt

procentus attiecināms arī uz tiesāšanās izdevumu piedziņu prasītāja, atbildētāja vai trešās personas labā jebkāda veida prasības (neatkarīgi no prasības priekšmeta) pilnīgas vai daļējas apmierināšanas vai noraidīšanas gadījumā, piedzenot valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus, nosakāmas tiesības pēc sprieduma labprātīgās izpildes termiņa beigām Civilprocesa likuma 195. panta kārtībā saņemt no atbildētājas likumiskos 6 % gadā no piedzītajiem ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem.

[17] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, par mantas atdošanu natūrā, par personu un mantas izlikšanu no telpām un par tiesāšanās izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, izņemot gadījumus, kad spriedums izpildāms nekavējoties.

Sprieduma labprātīgas izpildes termiņš nedrīkst būt garāks par 10 dienām no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu atbildētājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432. - 434. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

Prasību apmierināt, pretprasību noraidīt.

Atzīt /Persona A/, personas kods /Personas kods /, īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Adrese A/, kadastra numurs /kadastra numurs/, nostiprināt šīs tiesības /Struktūrvienība/ zemesgrāmatas nodalījumā Nr./Numurs/, dzēšot /Persona B/, personas kods /Personas kods /, īpašuma tiesību nostiprinājumu.

Atzīt /Persona A/, personas kods /Personas kods /, īpašuma tiesības uz automašīnu /Transportlīdzeklis A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, nostiprināt šīs tiesības VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcijas" transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, dzēšot /Persona B/, personas kods /Personas kods /, īpašuma tiesību nostiprinājumu.

Atcelt prasības nodrošinājumu, kas noteikts ar Zemgales rajona tiesas 2023.gada 1.decembra lēmumu.

Prasības nodrošinājums saglabājas līdz dienai, kad spriedums stājas likumīgā spēkā.

Piedzīt no /Persona B/, personas kods /Personas kods /, par labu /Persona A/, personas kods /Personas kods /, samaksāto valsts nodevu 314,25*euro*.

Piedzīt no /Persona B/, personas kods /Personas kods /, par labu /Persona A/, personas kods /Personas kods /, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 2500*euro*.

Samaksa veicama /Persona A/, personas kods /Personas kods /, kontā /konta numurs/ AS Swedbank.

Piedzīt no /Persona B/, personas kods /Personas kods /, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7*euro*, nosakot tiesības no šī sprieduma labprātīgas izpildes termiņa beigām līdz sprieduma izpildei saņemt no /Persona B/, personas kods /Personas kods /, likumiskos procentus 6% gadā no piedzītajiem ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem 7*euro*.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7 *euro* iemaksājami: Saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, konta Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22,

iemaksas mērķī norādot lietas numuru, vārdu, uzvārdu, personas kodu, mērķis – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

Noteikt /Persona B/ termiņu labprātīgai sprieduma izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Dokuments, kas apliecina par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu valsts labā iesniedzams Zemgales apgabaltiesā, vai nosūtāms pa pastu vai elektronisko pastu zemgale.apgabals@tiesas.lv, lai netiktu uzsākta piespiedu izpilde.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamentā, kasācijas sūdzību iesniedzot Zemgales apgabaltiesā, samaksājot drošības naudu 300 *euro*, saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr. 90000068892, konts LV83TREL8280010000000, saņēmēja iestāde: Valsts kase, iemaksas mērķis: F22010010, dati personas vai lietas identificēšanai.

Spriedums sastādīts – 2025. gada 21. oktobrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis A.Sniedzītis

Tiesnese A.Misiuna

Tiesnese M.Terjuhana

Dokuments ir elektroniski parakstīts.

Dokumenta oriģināls atrodas Tiesu informatīvajā sistēmā(pie lietas kartiņas).